

Enflasyon Düzeltmesinde Son Tango

Vergi Bülteni

Bu bülten **MuhasebeTR** 'de yayınlanmıştır.
100.000'i aşkın üye sayısıyla 1 NUMARA

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir
bak@konseydenetim.com.tr

Önsöz

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek dün Anadolu Ajansına yaptığı açıklamayla, **enflasyon düzeltmesi uygulamasına yönelik bakanlık bünyesinde yürütülen çalışmaya ilişkin değerlendirmede bulundu.** Konunun milyonlarca mükellefimizin yanı sıra onbinlerce meslek mensubumuzu ilgilendirmesi nedeniyle, **Sn. Bakanımızın yaptığı değerlendirmenin şifrelerini çözmeye çalıştım.**

Önümüzdeki günlerde biz meslek mensuplarını ve mükelleflerimizi neler bekliyor, yapılan açıklamada ortaya konan bulguların üzerinden adım adım giderek, elimden geldiğince çözüp, karanlıkta kalan taraflarını da ayrıca ortaya koymaya çalışacağım.

Mükelleflerin Enflasyon Düzeltmesi İşlemleri Üzerinde Risk Analizi Yapılmış

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nda kurulmuş olan **Risk Analizi Değerlendirme ve Araştırma Sistemi (RADAR)** farklı kaynaklardan elde edilen, analize uygun çeşitli ve büyük verinin dijital ortama aktarılabilirdiği, daha sonra bu verilere dayalı çeşitli senaryolarının oluşturularak, mükelleflerin vergiye uyum düzeylerinin ölçülebildiği, vergiye uyumsuzluk riski taşıyan mükelleflerin saptanabildiği, vergi güvenliğinin sağlanmasına yardımcı olan bir sistemdir.

Sn. Bakanın yaptığı açıklamadan anladığımız kadarıyla, tüm ülke genelinde olmak üzere, **mükelleflerin enflasyon düzeltmesine yönelik olarak yaptığı işlemler, bakanlık bünyesinde bulunan Risk Analiz Sisteminde taramadan geçirilmiş.** Bu kapsamda bilançolarını enflasyon düzeltmesi uygulayarak veren mükelleflerimizin 2023 yılı ve 2024 yılının ikinci geçici vergi dönemi beyannameleri taşıdıkları riskler açısından analize tabi tutulmuş.

Şüpheli Görülen Enflasyon Düzeltmesi İşlemleri Tespit Edilmiş

Sn. Bakan, uygulama sonuçlarına ilişkin analiz çalışmalarında, çok sayıda hatalı uygulamaya ve risk olarak değerlendirilen bulguya rastlandığına dikkati çekerek, şu örnekleri vermiş bulunuyor.

"Bazı mükelleflerin sermaye artışını ticaret siciline tescil etmedikleri halde bilançolarında sermayelerini artırdıklarını görüyoruz. Mükelleflerin bir kısmı da gerçekte bir satış olmamasına rağmen aktiflerinde yer alan taşıt, arsa, bina gibi kıymetleri aktiflerinden çıkarmışlar. Bazı mükellefler enflasyon düzeltmesinin vergisel etkisinden kaçınabilmek adına bilançolarında gerçeği yansıtmayan işlemler yapmışlar ancak bu işlemler bizim risk parametrelerimize takılıyor."

Yapılan açıklamaya göre, Risk ve Analiz Sistemi tarafından yapılan taramalar sonucunda, enflasyondan elde edilen kazançlar üzerinden vergi ödenmemesi amacıyla, mükellefler tarafından bilançolar üzerinde gerçeği yansıtmayan bir takım işlemler yapıldığı saptanmış.

Sermaye hesabında, enflasyon düzeltmesi zararının oluşmasına yol açan sermaye düzeltme farklarının, ticaret siciline tescil ettirilen sermaye tutarı üzerinden hesaplanması gerekir. Ancak, radar sistemi henüz tescil edilmeyen artan sermaye tutarları üzerinden usulsüz bir şekilde enflasyon düzeltmesi zararı hesaplayan mükellefler olduğunu tespit etmiş.

Sistemin tespit ettiği diğer usulsüz işlemler ise enflasyon düzeltmesi karının doğmasına yol açan parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmesi ile ilgili. Taşıt araçları, arsa, bina gibi kalemler üzerinden enflasyon karı hesaplanmasın diye, bazı mükellefler gerçek bir satış işlemi olmadığı halde, söz konusu kıymetleri bilançolarından çıkarmış.

Özetle ifade etmek gerekirse, bazı mükellefler özsermaye kalemlerinde oynayarak enflasyon zararını arttırmış, bazı mükellefler ise aktifte yer alan arsa, arazi, bina gibi parasal olmayan kıymetleri sanki satılmış gibi bilanço dışına çıkararak enflasyon karlarını azaltmış, ancak enflasyon düzeltmesinde usulsüz olarak yapılan bu işlemler, sistem tarafından analiz edilerek yakalanmış.

Konu bundan ibaret ise, ortada tüm mükellefleri ilgilendiren bir sıkıntı bulunmuyor. Hata yapan elbette hatasını düzeltir, varsa cezasını çeker. Diğer taraftan, bu mükelleflere yaptıkları işlemleri izah etme fırsatının da verileceği anlaşılıyor.

Şüpheli Görülenler Önce İzaha Davet Edilecek

Son yıllarda mükelleflere kolaylık sağlayan çok güzel bir uygulama başladı: İzaha Davet. Bu uygulamaya göre, mükelleflerin vergi kaybına neden olduğu yönünde, idare tarafından birtakım tespitler yapılırsa, gel kardeşim, şu olayı bize bir anlat, yaptıklarını izah et diye soruluyor.

Mükellefin yaptığı açıklamalar sonucunda, masum olduğu yani gerçekte bir vergi kaybına neden olmadığı ortaya çıkarsa, hakkında herhangi bir işlem yapılmıyor ve kendisine teşekkür edilerek gönderiliyor.

Sn. Bakanın yaptığı açıklamaya göre, enflasyon düzeltmesi yapan mükelleflerin bilançoları üzerinde sistem tarafından yapılan analizlerde riskli olarak değerlendirilen mükellefler çıkarsa öncelikle izaha davet edilecek, yaptıkları izahların yeterli olması durumunda, yani bir vergi kaybına neden olmadıkları anlaşılırsa haklarında herhangi bir işlem yapılmayacak.

İzahta Bulunmayanlar ve İzahları Yetersiz Olanlar İncelemeye Sevk Edilecek

Ancak, izaha davet edilen mükelleflerin, idareye herhangi bir izaha bulunmaması yahut yapılan izahatın yetersiz kalması durumunda, bahse konu olay vergi incelemesine sevk edilecek. Yapılacak inceleme sonucunda, olayın gerçek mahiyeti ortaya konulacak ve vergi kaybına neden olduğu tespit edilirse, mükellef nezdinde cezalı vergi tarhiyatı yapılacaktır.

Sn. Bakanımız, konuya ilişkin olarak mükelleflerimize şöyle bir uyarıda ve çağrıda bulunmuş:

"Bu mükellefler bizim davetimizi beklemeden hatalarını düzeltebilirler, böylece herhangi bir ceza ödemezler. Enflasyon düzeltmesinin hatalı uygulanması, Bakanlığımız açısından ciddi bir vergi kaybına neden oluyor. Vergide adalet ve etkinlik ilkemiz çerçevesinde, enflasyon düzeltmesini hatalı uygulayarak vergi kaybına sebebiyet verenleri de takibe aldık. Tüm sektörlerde, tüm vergisel uygulamalarda denetimlerimiz artarak devam edecek. Vergide adalet ve etkinlik ilkemiz çerçevesinde sahada çalışmalarımızı kesintisiz sürdüreceğiz."

50 Milyonun Altında Cirosu Olup ED Yapanlar Risk Kapsamına Alındı mı?

Efendim, buraya kadar yapılan açıklama gayet yerinde ve çizginin dışına çıkan hiçbir tarafı bulunmuyor. Bakanlığımızdan beklediğimiz ve yapılması gerekenler de bunlar zaten. Ama karanlıkta kalan ve mutlaka aydınlatılması gereken başka bir husus var.

Bildiğiniz üzere, 2024 ikinci geçici vergi dönemi beyanları çok sıra dışı olaylara sahne oldu. Uzatılmayacak ve enflasyon düzeltmesinde (ED) kesinlikle erteleme olmayacak denilmesine rağmen, bakanlığımız beyanname verme ve vergi ödeme sürelerini tam üç defa uzattı.

Bunun da ötesinde, süresinde ve yürürlükte olan mevzuata uygun olarak onbinlerce beyanname verilmiş iken, bakanlık bir tebliğ yayımlayarak, 2023 yılı cirosu 50 milyonun altında olanların ikinci ve üçüncü geçici vergi dönemlerinde enflasyon düzeltmesi yapmasını yasakladı. Enflasyon düzeltmesi yaparak beyanname veren mükelleflerin ise, defter kayıtlarını dikkate almaksızın, ikinci geçici vergi beyanlarını düzeltmesi istendi.

Şimdi buradaki kritik konu, deyim yerindeyse zurnanın zırt dediği yer şurası: Risk merkezine yapılan veri aktarımı sırasında; 2023 yılı cirosu brüt 50 milyonun altında olup, 563 seri numaralı VUK tebliği öncesinde enflasyon düzeltmesi yaparak beyanlarını veren ve bu **beyanlarını sonradan çıkarılan tebliğe göre düzeltmeyen mükellefler, sistemde risk kapsamına alındı mı?**

Yapılan açıklamada bu konuya ilişkin bir açıklık yok. Önümüzdeki günler yine heyecan dolu geçecek anlaşılır. Ne olduğunu izaha davet yazıları gönderilmeye başlanınca anlayacağız. Yapılan açıklamada olduğu üzere, bilanço kalemleri üzerinde oynayan mükellefler izaha davet edilecekse, izah edemeyenler incelemeye alınacaksa ne ala, gayet yerinde olur.

Ama 2023 yılı brüt cirosu 50 milyonun altında olan ve 2024 yılı ikinci geçici vergi dönemi beyanlarını 563 seri nolu tebliğ öncesinde veren, enflasyon düzeltmesi yapan ve özsermayesi kuvvetli olan küçük işletmelerden, **geçici vergi matrahlarından düştikleri enflasyon düzeltmesi zararları için düzeltme beyanı vermeyenler de çağrılıp izaha davet edilir ve incelemeye alınacak olursa, yandı gülüm keten helva demektir.**

Neler Olabilir?

Efendim, biliyorsunuz ki 563 seri numaralı VUK Genel Tebliğinin geçmişe yürüyen, süresinde ve mevzuata uygun olarak verilmiş ikinci geçici vergi dönemi beyanlarının düzeltilmesini isteyen bölümünün yürütmesinin durdurulması ve iptali için Danıştay'da dava açılmış durumda, söz konusu davada henüz bir gelişme bulunmuyor. Bu davada yargı makamlarının sessiz kalmaya devam etmesi halinde neler olabilir değerlendirmeye çalışalım.

2023 brüt cirosu 50 milyonun altında olup, anılan tebliğ öncesinde enflasyon düzeltmesi yaparak çıkan enflasyon düzeltmesi zararlarını geçici vergi matrahlarından düşen mükellefler riskli mükellefler kapsamına alınmadıysa sorun yok, herkes işine bakmaya devam eder.

Ancak, bu mükellefler de risk kapsamına alınmışlarsa ve bu mükelleflere de izaha davet yazıları giderse, bu mükellefler iki seçenektan birisini tercih etmek zorunda kalacak demektir.

Bakanlık yazı yazıp, enflasyon düzeltmesi yaptığınız tespit edilmiştir, yayınladığımız tebliğe göre beyanınızı düzeltin diyebilir, ***mükellefler inceleme riskini göze almak istemeyerek, beyanlarını düzeltebilir.***

Yahut bakanlığın izaha davet yazısındaki uyarısına rağmen, mükellefler yaptığı işlemlerin doğruluğu ve tebliğin hatalı olduğu konusunda diretebilir, bakanlık tarafından yapılacak cezalı ***vergi tarhiyatı işlemlerine karşı yargıda yasal haklarını kullanma yolunu seçebilir.***

Diğer taraftan, geçtiğimiz günlerde gündeme gelen, sonrasında geri çekilen, ancak başka bir yasa teklifine ekleneceği söylenen bir yasal düzenleme değişikliği var. Öngörülen değişikliğe göre, yatırımcı firmaların "***Yapılmakta olan yatırımlar***" hesabına ilişkin düzeltme farklarını, yatırımları biterek faaliyete geçinceye kadar, dönem kazancıyla ilişkilendirmeden bir özel fon hesabında tutularak, bir vergi ertelemeinden yararlanması söz konusu olabilir.

Anlayacağımız, ortalığın tozu dumanı hala kalkmadı, bu pilav daha çok su kaldırır, sizin için gelişmeleri takipte olacağız efendim.